

Seletav lühisõnastik

The Book of Discipline of the United Methodist Church in Northern Europe

acolyte

akolüüt

Isik, kes aitab kaasa jumalateenistuse läbiviimisel, näiteks küünalde süütamisel ja kustutamisel.

vaata ka:

Christ candle

ad interim provisions

vahepealsed korraldused

Peakonverentsi istungite vaheajal on ÜMK toimkonnal õigus muuta ajutiste konverentside piire ja anda neile keskkonverentsi õigusi, v.a õigus valida piiskoppi.

vaata ka:

general conference

altar

altar

Liturgilise tähendusega eraldatud paik, tavaliselt kiriku eesosas. Metodisti kirikus asendab altarit altarilaud, millele asetatakse armulauaelemendid.

vaata ka:

acolyte

altar call

communion elements

sanctuary

altar call

altarikutse

Vaimuliku üleskutse kuulajatele tulla altaripiirde äärde, liturgilisel eesmärgil või pühendumise märgina.

vaata ka:

altar

altar cloth

altarikate

Katteriie, mis katab altarilauda. Võib olla värvilt valge või järgida liturgilisi värve vastavalt kristlikule kalendrile.

vaata ka:

altar
liturgical colors
paraments

annual conference

aastakonverents

ÜMK institutsioon ja selle iga-aastane töökoosolek, mida juhatab piiskop. Aastakonverentsil osaleb võrdne arv hääleõiguslikke ilmik- ja vaimuliklikmeid.

vaata ka:

church council
conference council
conference journal
membership, annual conference
provisional annual conference
quorum

Apostles' Creed

Apostlik usutunnistus

ÜMK-s kõige enam kasutatav usutunnistus, pärineb varakristlikust ajast.

vaata ka:

creed

appointment to extension ministry

laiendatud teenistusse määramine

Ordineeritud vaimulikke võib määrata teenima valdkondadesse, mis asuvad väljaspool ÜMK-d. Sellises ametis olevad vanemad või diakonid annavad aru aastakonverentsile ja alluvad rotatsiooni põhimõttele.

vaata ka:

appointment, ministerial

appointment, ministerial

teenimiskohale määramine

Vaimuliklikkmete ametissemääramine iga aastakonverentsi viimasel päeval.

vaata ka:

appointment to extension ministry
license for pastoral ministry

apportionment

osamaks

Iga aastakonverentsi või koguduse poolt eraldatav rahasumma, mis on ette nähtud regionaalse, üleriigilise või ülemaailmse misjonitöö toetamiseks.

vaata ka:

connection

Articles of Religion

Usuartiklid

25 põhimõtet, mis kuuluvad ÜMK õpetuslike aluste hulka.

vaata ka:

assurance
Book of Discipline
canon
conversion
doctrinal standards
justification
justifying grace
perfection
prevenient grace
sacrament
sanctification
sanctifying grace
Standard Sermons of John Wesley

associate member

assotsieerunud liige

Ajutiselt kohaliku koguduse vastutusalal viibiv isik, kes on ÜMK liige või sellega lepingulistes suhetes oleva kiriku liige.

vaata ka:

membership, local church

assurance

kinnitus

John Wesley arusaam, mille kohaselt Jumala poolt päästetud ja õigeks mõistetud inimene omab ka seda kinnitavat sisemist veendumust.

vaata ka:

Articles of Religion

band

grupp

Soolisel ja abielulisel staatusel põhinevad 5-10 inimesest koosnevad väikegrupid varases metodismis.

vaata ka:

society

baptismal font

ristimisanum

Anum, mis sisaldab ristimise sakramendiks vajalikku vett. ÜMK-s sageli kiriku esiosas, paigutatuna kõrgemale alusele.

vaata ka:

chancel

benediction

õnnistussõnad

Vaimuliku poolt kogudusele teenistuse lõpul edastatavad traditsioonilised õnnistussõnad.

vaata ka:

Book of Worship

benevolences

annetused heategevuseks

Annetused misjonitöö ja kiriku programmide toetuseks, mida ei kasutata administratiivsete kulude katmiseks.

vaata ka:

connection

bishop

piiskop

Ordineeritud vaimulik, kelle valib konverents ja pühitsevad ametisse teised piiskopid. ÜMK-s on piiskop peamine järelevaataja ja vastutuse kandja.

vaata ka:

cabinet

Council of Bishops

superintendency

blended ministry

ühendatud teenistus

Kindlal territooriumil asuvate koguduste ühinemine üheks üksuseks, mis rajab kokkulepitud kohtadesse kaks või enam kohalikku keskust. Sellisel kogudusel on ühtne struktuur ja see moodustab ühe konverentsi.

vaata ka:

cooperative parish ministry

Book of Discipline

Kirikukord

ÜMK ametlike dokumentide kogumik, mis sisaldab põhikirja, õpetuslikke aluseid ja sotsiaalseid põhimõtteid, kiriku struktuuri ja administratsiooni kohta kehtestatud seadusi jm.

vaata ka:

Constitution

discipline

doctrinal standards

Restrictive Rules

retirement, mandatory

schools of theology

Wesleyan

young adults

Book of Resolutions

Peakonverentsi otsused

Raamat sisaldab kõiki peakonverentsi poolt vastu võetud otsuseid.

vaata ka:

general conference

Book of Worship

Jumalateenistuse kord

Raamat, mis kirjeldab ÜMK rituaale, sakramente ja korraldusi.

vaata ka:

benediction

doxology

lectionary

litany

offertory

petition

postlude

prelude

reaffirmation of the baptismal covenant

response

vesper service

vigil

cabinet

piiskopi kabinet

Aastakonverentsi institutsioon, mida juhib piiskop ja kuhu kuuluvad piirkondlikud superintendendid.

vaata ka:

cabinet priority

cabinet priority

piiskopi eelistus

Piiskopi kabinetil on kohustus oikumeenilist ühisteenistust eeldavasse ametisse määramisel eelistada sellist isikut, kes selgelt väljendab oma soovi teha oikumeenilist koostööd.

vaata ka:

cabinet

candidacy mentor

kandidaadi mentor

Vastava ettevalmistuse saanud ordineeritud vaimulik, kes määratakse vaimuliku ordinatsiooni taotlevale kandidaadile nõustajaks.

vaata ka:

clergy mentor

canon

kaanon

Uue ja Vana Testamendi raamatud, mis protestantliku traditsiooni järgi moodustavad Pühakirja.

vaata ka:

Articles of Religion

caucus

survegrupp

ÜMK liikmed, kes on organiseerunud ühise eesmärgi saavutamiseks, näiteks võitluses rassilise, etnilise vm ebavõrdsuse vastu.

vaata ka:

general conference

central conference

keskkonverents

Euroopas, Aafrikas ja Filipiinidel asuvad ÜMK seitse piirkondlikku juhtimisorganit, mis omakorda koosnevad aastakonverentsidest.

vaata ka:

central conference executive committee

central conference executive committee

keskkonverentsi eksekutiivkomitee

Vähemalt kaks korda aastas kogunev komitee, mis viib ellu keskkonverentsi otsuseid ja tegeleb jooksvate küsimustega keskkonverentsi istungite vahelisel ajal.

vaata ka:

central conference

chalice

armulauakarikas

Karikas, milles on vein armulauasakramendi jagamisel.

vaata ka:

communion elements

intinction

chancel

altariesine

ÜMK-s tavaliselt piiretega eraldatud kiriku esiosa, milles asuvad altarilaud, kantsel ja lugemispult.

vaata ka:

baptismal font
chancel railing
communion elements
lectern
pulpit

chancel railing

altaripiire

Altariesist ülejäänud kirikusaalist eraldav madal piire, mille ääres on tavaliselt võimalik põlvitada.

vaata ka:

chancel

charge conference

koguduse aastakonverents

Kohaliku koguduse aastakonverents on juhtorgan, mis teeb koguduse tegevust ja liikmeskonda puudutavaid otsuseid.

vaata ka:

local church

Christ candle

Kristuse küünal

Jõululaupäeval ja esimesel jõulupühal kirikus süüdatav suur valge küünal.

vaata ka:

Book of Worship

Christmas Conference

Jõulukonverents

Ajalooline konverents, mis toimus aastavahetusel 1784/85 Marylandis Baltimore'is. Selle käigus organiseeriti formaalselt esimene metodistlik kirik USA-s, nimetuse all The Methodist Episcopal Church in America (Episkopaalne Metodisti Kirik Ameerikas).

vaata ka:

Methodist Church

church conference

koguduse üldkoosolek

Koguduse konverentsi tööorgan, milles osalevad hääleõigusega kõik koguduse liikmed. Selles võib osaleda piirkondlik superintendent.

vaata ka:

local church

church council

koguduse juhatus

Tööorgan jooksvate administratiivsete küsimuste lahendamiseks, allub koguduse konverentsile.

vaata ka:

annual conference

church year

kirikuaasta

ÜMK tegevusaasta ehk kirikuaasta kattub kalendriaastaga. Kristlik kalender erineb sellest ja järgib kirikupühi.

vaata ka:

fiscal year

circuit

ringkond

Ringkonnas on kaks või enam kogudust, kes kuuluvad ühe pastori vastutusalasse.

vaata ka:

circuit rider

circuit rider

rändjutlustaja

Ajalooline termin ameerikas metodismis, mis tähistas suurel territooriumil paljusid kogudusi teenivat ringireisivat vaimulikku.

vaata ka:

circuit

class

klass

Metodismi algaastatel 12 inimesest koosnevad väikegrupid. Oma piirkonna klassi kuulumine oli kohustuslik igale metodistile.

vaata ka:

class meeting
society

class meeting

klassi koosolek

Klasside igapäevane kogunemine varases metodismis.

vaata ka:

class

clergy

vaimulikkond

Vaimulikkonna moodustavad piiskopile alluvad ordineeritud vaimulikud, st diakonid ja vanemad, ning kohalikud pastorid.

vaata ka:

laity

clergy mentor

vaimuliku mentor

Vastava ettevalmistusega ordineeritud vaimulik, kes on määratud nõustajaks kohalikule pastorile või prooviliikmele.

vaata ka:

candidacy mentor
probationary member, annual conference

communion elements

armulaua elemendid

Armulauasakramendi jagamisel kasutatavad leib ja vein.

vaata ka:

chalice
chancel

conference council

Kirikuvalitsus

ÜMK Põhja-Euroopa Keskkonverentsi iga riigi aastakonverentsil on juhtorgan, mida Eestis nimetatakse Kirikuvalitsuseks.

vaata ka:

annual conference

conference journal

aastakonverentsi aruanne

Aastakonverentsi kirjalik aruanne tööaasta tegevuse kohta.

vaata ka:

annual conference

connection

kokkukuuluvus

ÜMK-le omane põhimõte, mille kohaselt ühendab omavahel kõiki kogudusi ja juhte kohalike huve ületav lojaalsus ja pühendumine.

vaata ka:

apportionment

benevolences

designated gift

consecration

ametisse pühitsemine

Vaimuliku ameti või ülesande andmise rituaal, mille käigus piiskop palvetab ja asetab käed pühitsuse vastuvõtjale.

vaata ka:

bishop

Constitution

Põhikiri

ÜMK juriidiline alusdokument, mis kiideti heaks denominatsiooni loomisel 1968. aastal ja mis sätestab kiriku struktuuri ja juhtimise põhimõtted.

vaata ka:

Book of Discipline

conversion

pöördumine

Inimese olemuslik muutumine, Jumala riiki sündimine, mida tähistab ristimise sakrament.

vaata ka:

Articles of Religion

cooperative parish ministry

ühine vastutusala

Ühes piirkonnas asuvate ÜMK koguduste erinevas vormis koostöö.

vaata ka:

enlarged charge

group ministry

larger parish

multiple charge parish

Council of Bishops

piiskoppide nõukogu

Piiskoppide nõukogusse kuuluvad kõik ÜMK aktiivsed ja vanaduspuhkusel olevad piiskopid. Nõukogu istungid toimuvad kaks korda aastas.

vaata ka:

bishop

Creed

usutunnistus

Usu põhitõdede lühike ja autoriteetne sõnastus. ÜMK-s on olulised apostlik usutunnistus ja Nikaia usutunnistus.

vaata ka:

Apostles' Creed

doctrinal standards

Nicene creed

deacon

diakon

Ordineeritud vaimulik, kes on pühendunud inimeste teenimisele kirikus ja väljaspool seda. Omab õigust õpetada, jutlustada, jumalateenistust juhatada, laulatada, matta ja abistada vanemat sakramentide jagamisel.

vaata ka:

deaconess

elder

deaconess

diakoniss

Naissoost isik, kes saab piiskopilt lähetuse hoolekandetööle, mis ei eelda kõiki vaimuliku õigusi.

vaata ka:

deacon

delegate

delegaat

Aastakonverentsi poolt valitud vaimulik või ilmik, kes esindab aastakonverentsi kesk- või peakonverentsil.

vaata ka:

delegate, general conference

delegate, general conference

peakonverentsi delegaat

Peakonverentsi hääleõiguslik liige. Peakonverentsile valitakse aastakonverentside poolt võrdne arv vaimulik- ja ilmikliikmeid, kelle koguarv ei tohi põhikirja kohaselt olla alla 600 ja üle 1000.

vaata ka:

delegate

general conference

denomination

uskkond

Kindla struktuuri, usuliste põhimõtete või juhtimise ümber organiseerunud inimesed.

vaata ka:

United Methodist Church

designated gift

sihtannetus

Annetus kindla projekti toetuseks või eesmärgi saavutamiseks.

vaata ka:

connection

discipleship

jüngerlus

Aktiivne eluviis, mida iseloomustab üksikkristlase püüd järgida ja rakendada ellu Jeesuse Kristuse õpetust.

vaata ka:

stewardship

discipline

kirikukord

1. Esimeste metodistide poolt praktiseeritud igapäevane range elukorraldus.
2. Meie päevini jõudnud üksikliikmete ja organisatsiooni kohta käivad reeglid ja korraldused.

vaata ka:

Book of Discipline
polity

district

piirkond

Ühes paikkonnas asuvad kogudused, mis alluvad piirkondlikule superintendendile.

vaata ka:

district conference
district superintendent

district conference

piirkondlik konverents

Piirkondliku superintendendi juhtimisel toimiv piirkondlik juhtimisorgan, mille liikmelisuse otsustab aastakonverents.

vaata ka:

district

district superintendent

piirkondlik superintendent

Pastorite ja kohalike koguduste järelevaataja, kes määratakse ordineeritud vaimulike hulgast piiskopi poolt. Piirkondliku superintendendi ametiaeg ei tohi ületada kuut järjestikust aastat. Kogu ametiaeg ei tohi ületada 12 aastat.

vaata ka:

district
superintendency
twelve-year rule

doctrinal standards

õpetuslikud alused

ÜMK peamised õpetuslikud seisukohad, mis on esitatud kolmes dokumendis: Usuartiklid, Usutunnistus ja Põhireeglid.

vaata ka:

Articles of Religion
creed
General Rules

doxology

doksoloogia

Jumalale kiitust ja tänu väljendav lühike vormel, võib olla ka koguduse poolt lauldav lühike ühislaul ohviandide esitamisel.

vaata ka:

Book of Worship

ecumenical shared ministry

oikumeeniline ühisteenistus

Oikumeenilises ühisteenistuses osalevad ÜMK kohalik kogudus ja üks või enam teiste uskkondade kogudusi.

vaata ka:

federated church
merged church
union church
yoked parish

elder

vanem

Eluaegseks teenimiseks ordineeritud isik, kes omab õigust õpetada, jutlustada, sakramente jagada ja kogudust juhtida.

vaata ka:

deacon

enlarged charge

laiendatud kogudus

Kaks või enam samas piirkonnas asuvat ja sarnase liikmeskonnaga kogudust ühinevad ühtse juhtimise alla, kusjuures ametis on üks või mitu pastorit.

vaata ka:

cooperative parish ministry

episcopacy

piiskopiamet

Piiskoplik süsteem on sätestatud ÜMK põhikirjaga. Piiskopid kui kõrgeimad ülevaatajad vastutavad isiklikult ja kollektiivselt uskkonna vaimuliku ja materiaalse käekäigu eest.

vaata ka:

episcopal area
episcopal term

episcopal area

piiskopkond

Piiskop määratakse keskkonverentsi poolt ja talle allub üks või mitu aastakonverentsi.

vaata ka:

episcopacy

episcopal term

piiskopi ametiaeg

Põhja-Euroopa keskkonverentsi piiskop valitakse ametisse kaheksaks aastaks tagasivalimise õigusega neljaks aastaks. Piiskopi kogu ametiaeg ei tohi ületada 12 aastat.

vaata ka:

episcopacy

equitable compensation

õiglane tasustamine

Protseduur, mille abil aastakonverents kehtestab pastorite palgamiinimumi. Kogudused, kes pole suutelised seda tagama, võivad taotleda toetust aastakonverentsi vastavast fondist.

vaata ka:

minimum compensation
ministerial support
missionary

Estonian Methodist Church

Eesti Metodisti Kirik

Eesti Metodisti Kirik on piiskopliku struktuuriga kirik, kellel on enesekorralduse ja omavalitsemise õigus ja kes koosneb Eesti Vabariigis asuvatest metodisti kogudustest.

vaata ka:

United Methodist Church

federated church

liitkogudus

Kogudus, mille moodustavad mitmesse eri denominatsiooni kuuluvad liikmed.

vaata ka:

ecumenical shared ministry

fiscal year

eelarveaasta

Vastavalt peakonverentsi otsusele kattub ÜMK eelarveaasta kalendriaastaga.

vaata ka:

church year

general agency

üldteenistus

Peakonverentsile alluv mis tahes nõukogu, komisjon, komitee või muu üksus, mis tegutseb denominatsiooni huvides.

vaata ka:

general conference

general conference

peakonverents

ÜMK kõrgeim juhtimisorgan, mis koguneb iga nelja aasta järel. Selles osaleb võrdne arv hääleõiguslikke vaimulik- ja ilmikliikmeid. Omab ainsana õigust denominatsiooni ametlikult esindada.

vaata ka:

ad interim provisions

Book of Resolutions

caucus

general agency

general funds

General Minutes

petition, general conference

quadrennium

secretary, general conference

general funds

üldised vahendid

Rahalised vahendid, mille kasutamine denominatsiooni erinevates töövaldkondades on peakonverentsi poolt heaks kiidetud.

vaata ka:

general conference

General Minutes

Aastaraamat

Igal aastal ÜMK välja antav kogumik, mis sisaldab aastakonverentside ja koguduste statistikat, ametisse määratute nimekirju, kõigi vaimulike nimekirja jm.

vaata ka:

general conference

General Rules

Põhireeglid

John Wesley poolt oma ühingutele 1738. aastal sõnastatud reeglid, mis sisaldavad kristlikku käitumist ja eluviisi puudutavaid norme.

vaata ka:

Book of Discipline
doctrinal standards
inclusiveness
itineracy
theological task
Wesleyan Quadrilateral

group ministry

koostöökogudused

Grupp koostööd tegevaid kohalikke kogudusi, mille pastorid või ilmikud moodustavad ühise nõukogu, mis määrab koostöö koordinaatori.

vaata ka:

cooperative parish ministry

historic site

ajaloomälestis

Hoone või paik, mis seostub metodismi ajaloos oluliste sündmuste või isikutega ja mis on kantud vastavasse registrisse.

vaata ka:

shrine

incapacity leave

töövõimetuspuhkus

Tervislikel põhjustel võib piiskopi ajutiselt vabastada kohustusest piirkonnas reisida.

vaata ka:

leave of absence

inclusiveness

kõikihõlmavus

Printsiip, mis välistab inimeste eristamise mis tahes tunnuste põhjal ja võimaldab kõigil võrdsetel alustel osaleda ÜMK elus ja tegevuses.

vaata ka:

polity

intercession

eestpalve

Isiklik või koguduslik palve üksikisiku, inimgrupi või kogu maailma vajaduste pärast.

vaata ka:

Book of Worship

interdenominational local church mergers

uskkondadevaheline koguduste ühinemine

Korraldus, mis võimaldab ühel või mitmel ÜMK kogudusel ühineda ühe või mitme teise uskkonda kuuluva kogudusega, mille tulemusena tekib üks kogudus.

vaata ka:

merger of local churches

intinction

sissekastmine

Meetod armulaua sakramendi jagamisel, mille kohaselt iga osaleja kastab oma leiva enne söömist pastori käes olevasse veiniga karikasse.

vaata ka:

communion elements

invocation

alguspalve

Traditsiooniline palve Jumala kohaloluks ja juhtimiseks jumalateenistuse, koosoleku või ürituse alguses.

vaata ka:

Book of Worship

itineracy

roteerumine

ÜMK-s valitsev kord, mille kohaselt pastorid määratakse ametisse piiskopi poolt ja nad ei teeni üht kogudust pikka aega.

vaata ka:

location of clergy, honorable

itinerant system

rotatsioonisüsteem

ÜMK traditsioon, mille kohaselt ordineeritud vanemad määratakse ametisse piiskopi poolt ja viiakse ühest teenistuskohast teise kindla ajavahemiku järel.

vaata ka:

itineracy

jurisdiction

jurisdiktsioon

ÜMK-l on 5 territoriaalset haldusüksust USAs: North Central, Northeastern, South Central, Southeastern ja Western.

vaata ka:

jurisdictional conference

jurisdictional conference

jurisdiktsiooni konverents

Iga nelja aasta järel kogunev konverents, mille delegaadid esindavad ühe USA jurisdiktsiooni aastakonverentse.

vaata ka:

jurisdiction

justifying grace

õigeksmõistev arm

Jumala arm, mis mõistab usu läbi õigeks kahetseva patuse.

vaata ka:

Articles of Religion

laity

ilmikkond

Mittevaimulikest koguduseliikmete üldine nimetus.

vaata ka:

clergy

lay leader

layperson

larger parish

laiendatud vastutusala

Mitu koostöös olevat kogudust moodustavad ühise nõukogu, komisjonid ja töögrupid, mille juhatustes on esindajad kõikidest kogudustest.

vaata ka:

cooperative parish ministry

lay leader

ilmikjuht

Koguduse konverentsi poolt juhiametisse valitud mittevaimulik, kelle kohustused ja volitused sätestab Kirikukord.

vaata ka:

blended ministry

lay leadership, committee on

ilmikjuhtimise komitee

Komitee, kuhu kuuluvad pastor, ilmikjuht ja kuni 9 liiget ning mis soovib liikmekandidaate koguduse juhatusele ja teistele komiteedele.

vaata ka:

local church

lay member, annual conference

aastakonverentsi ilmikliige

Aastakonverentsil kohalikku kogudust esindav hääleõiguslik ilmikliige.

vaata ka:

annual conference

lay speaker

ilmikjutlustaja

Kohalikku kogudust teeniv ilmikliige, kes on saanud koguduse juhtimiseks ja jutlustamiseks vajaliku väljaõppe.

vaata ka:

laity

layperson

ilmik

Kohaliku koguduse ristitud ja leeritatud liige, mittevaimulik.

vaata ka:

lay speaker
minister

leave of absence

ametipuhkus

Piiskopi ametipuhkus võib mõjuvatel põhjustel kesta kuni kuus kuud.

vaata ka:

incapacity leave
renewal leave
sabbatical leave

lectern

lugemispult

Pult, millel asuvad lugemistekstid.

vaata ka:

chancel

lectionary

lektsoonide kogumik

Piiblitekstide nimestik, mis on seotud kristliku kalendriga ja mis läbib teatud perioodi, näiteks 3 aasta jooksul kogu Piibli.

vaata ka:

Book of Worship

license for pastoral ministry

pastori teenimisluba

Aastakonverents annab vastava loa kohalikele pastoritele ja aastakonverentsi prooviliikmetele, kes soovivad saada vanemaks ordineeritud.

vaata ka:

appointment, ministerial
pastor

litany

litaania

Mitmest osast koosnev liturgiline palve, mille eri osi loetakse tavaliselt vahelduvalt vaimuliku ja koguduse poolt.

vaata ka:

Book of Worship

liturgical colors

liturgilised värvid

Värvid, mis seostuvad erinevate pühade ja perioodidega kristlikus kalendris. Liturgilisi värve kasutatakse vaimulike rõivastuse, kirikutekstiilide ja dekoratsioonide juures - valge, punane, roheline ja violetne.

vaata ka:

Book of Worship

local church

kohalik kogudus

Kohaliku ÜMK koguduse moodustavad kristlased, kes tunnistavad oma usku, on ristitud ja andnud liikmetöötuse. Koguduse organiseerib aastakonverents.

vaata ka:

charge conference
church conference
lay leadership, committee on
local pastor
parish
quarterly conference
station
support group
trust clause in deeds
trustees, local church board of

local pastor

kohalik pastor

Tegevusloaga pastor, kelle volitusi uuendatakse igal aastal piirkondliku ordinatsioonikomisjoni poolt. Omab õigust täita kõiki vaimuliku kohustusi, sh sakramentide jagamine.

vaata ka:

local church
parsonage
pastoral charge

location of clergy

vaimuliku kinnistamine

Vaimulik, kelle rotatsioon on mingil põhjusel peatatud, kuid kes omab õigust teenida selle konverentsi alluvuses, mille liige ta on.

vaata ka:

itinerant system

location of clergy, honorable

location of clergy, honorable

vaimuliku kinnistamine auametisse

Tunnustatud vaimulik, kes ei saa mõjuvatel põhjustel enam teenimisaika vahetada. Ta lakkab olemast aastakonverentsi liige ja muutub kohaliku koguduse liikmeks, kus tal on õigus teenida pastori alluvuses.

vaata ka:

itinerant system

location of clergy

membership roll

liikmete nimekiri

Register, mis sisaldab ÜMK kohaliku koguduse liikmete nimesid ja aadresse.

vaata ka:

membership vows

membership, local church

membership vows

liikme töotus

Kirikukorra poolt sätestatud töotus, mille annab ÜMK kogudusega liituv inimene.

vaata ka:

membership, local church

membership, annual conference

aastakonverentsi liikmed

Aastakonverentsi liikmed on kõik piirkonna vaimulikud ja nendega võrdne arv ilmikuid.

vaata ka:

annual conference
lay member, annual conference
membership roll
ministerial member, annual conference
probationary member, annual conference
probationary membership period

membership, local church

kohaliku koguduse liikmelisus

Koguduse liige on ristitud ja liikmetöotuse andnud isik. Kohaliku koguduse liige on ühtlasi ÜMK kui denominatsiooni liige.

vaata ka:

associate member
local church
membership roll

merged church

ühendkogudus

Kaks või enam eri denominatsiooni kuuluvat kogudust moodustavad ühe koguduse, mis jääb alluma vaid ühele denominatsioonile.

vaata ka:

ecumenical shared ministry

merger of local churches

kohalike koguduste ühinemine

Kahe või enama koguduse ühinemise tulemusena tekkinud uus kogudus.

vaata ka:

interdenominational local church mergers

methodism

metodism

Vendade John ja Charles Wesley tegevusest alguse saanud vaimulik liikumine 18. sajandi Inglismaal.

vaata ka:

methodism

methodist

metodist

Algselt John Wesley õpetuse järgijate pilkenimetus 18. sajandi Inglismaal, mis viitas nende metoodilisele usupraktikale: paastumisel, palvetamisel ja pühakirja uurimisel. Hiljem kõigi metodistliku traditsiooni järgijate üldnimetus.

vaata ka:

methodism

Methodist Church

Metodisti Kirik

Metodisti Kirik moodustati USA-s 1939. aastal, mil ühinesid 3 kirikut: The Methodist Episcopal Church, The Methodist Episcopal Church South ja The Methodist Protestant Church.

vaata ka:

Christmas Conference

minimum compensation

palga alammäär

Aastakonverentsi poolt igal aastal kehtestatav minimaalne töötasu täisajaga töötavatele pastoritele.

vaata ka:

ministerial support

minister

vaimulik

ÜMK-s kasutatakse üldises tähenduses kõigi isikute kohta, kes töötavad kirikus täisajaga, kitsamas tähenduses mõeldakse pastorit.

vaata ka:

ordination

ministerial member, annual conference

aastakonverentsi vaimulikliige

Isik, kes on täitnud vastavad tingimused, saanud ordinatsioonikomisjoni soovitusel ja vajaliku hulga poolthääli aastakonverentsi vaimulikliikmete poolt.

vaata ka:

lay member, annual conference

ministerial support

ülalpidamiskulud

Kohalik kogudus katab vaimuliku palga, pensioni ja erinevad toetused.

vaata ka:

equitable compensation

missionary

misjonär

Ilmik või vaimulik, kes on valitud ja lähetatud teenima ÜMK-d või teisi denominatsioone USA-s või teistes maades.

vaata ka:

missionary conference

missionary conference

misjonikonverents

Eritingimustes tegutsev misjonile orienteeritud konverents. USAs on 3 misjonikonverentsi: Alaska Missionary, Oklahoma Indian Missionary ja Red Bird Missionary.

vaata ka:

missionary

multiple charge parish

mitme ametiga vastutusala

Kindlal eesmärgil moodustatud mitme koguduse ühendus, millel on oma juhatus. Pastoritele määratakse ametikohustused nii koguduse kui ka laiemal piirkonnal tasandil.

vaata ka:

cooperative parish ministry

narthex

narteks

Avar eesruum pühakoja välisukse ja saaliukse vahel.

vaata ka:

sanctuary

Nicene creed

Nikaia usutunnistus

Aastal 325 Nikaia linnas koostatud kristlik usutunnistus, mida loetakse sageli ÜMK jumalateenistustel.

vaata ka:

Apostles' Creed
creed

offering

ohvriand

- 1) Kümnis ja annetused, mis jumalateenistuse käigus kokku kogutakse.
- 2) Jumalateenistuse osa, mille jooksul annetused üle antakse.

vaata ka:

tiite

offertory

ofertoorium

Muusikapala või ülistuslaul, mille saatel kümnis ja annetused üle antakse.

vaata ka:

Book of Worship
offering

ordained minister

ordineeritud vaimulik

Vaimulikku teenimisametisse pühitsemine ehk ordineerimine eeldab kandidaadilt vajalikku haridust, soovitusi ja aastakonverentsi nõusolekut.

vaata ka:

consecration

ordination

ordinatsioon

Vaimuliku seisusse kinnitamine piiskopi poolt. ÜMK-s ordineeritakse kas vanemaks või diakoniks.

vaata ka:

consecration
elder
ordained minister

paraments

liturgilised tekstiilid

Katted ja linikud, mida kasutatakse altarilaua, kantsli ja lugemispuldi katmiseks. Tavaliselt järgivad liturgilisi värve.

vaata ka:

altar cloth

liturgical colors

parish

vastutuspiirkond

Kindel territoorium ja sellel elavad inimesed, keda kohalik kogudus teenib.

vaata ka:

local church

parsonage

pastoraat

Kogudusele kuuluv hoone, mis on ette nähtud pastori perekonnale elamiseks.

vaata ka:

pastor

pastor

pastor

Piiskopi poolt ametisse määratud ordineeritud või vastavat luba omav isik, kelle ülesandeks on teenida üht või mitut kogudust.

vaata ka:

pastoral letter

pastoral prayer

pastoral charge

pastori teenimisala

Üks või mitu ÜMK kohalikku kogudust, mida teenib volitatud vaimulik ja mille organisatsiooni sätestab Kirikukord.

vaata ka:

pastor

pastoral letter

karjasekiri

- 1) Piiskopi avalik kiri kohalikele kogudustele ja nende liikmetele.
- 2) Piiskoppide nõukogu kiri kõigile ÜMK kogudustele.

vaata ka:

pastor

pastoral prayer

karjasepalve

Jumalateenistuse käigus pastori poolt koguduse nimel või koguduse eest palutud palve.

vaata ka:

pastor

petition

palve

Harras palve Jumala poole, tavaliselt eestpalve vormis.

vaata ka:

intercession

invocation

petition, general conference

taotlus peakonverentsile

Peakonverentsile esitatud taotlus ametlikuks reageerimiseks mingis küsimuses. Taotlus võib nõuda muudatusi põhikirjas ja Kirikukorra sätetes või avalduse või resolutsiooni heakskiitmist. Taotlust saavad esitada kõik ÜMK institutsioonid, samuti kõik vaimulikud ja ilmikliikmed.

vaata ka:

general conference

polity

korraldus

Denominatsiooni organisatsiooniline korraldus ja praktiline tegevus.

vaata ka:

discipline

postlude

postluudium

Muusikapala või laul, mis esitatakse jumalateenistuse lõpul pärast vaimuliku õnnistussõnu.

vaata ka:

Book of Worship

prelude

preluudium

Muusikapala või laul, mis esitatakse jumalateenistuse alguses, tavaliselt koguse kogunemise ajal.

vaata ka:

Book of Worship

preretirement counseling

pensionieelne nõustamine

Vähemalt viis aastat enne pensionile jäämist nõustatakse vaimulikku seoses eelseisva elukorralduse muutusega.

vaata ka:

retirement, mandatory

prevenient grace

eelarm

John Wesley arusaam, mille kohaselt Jumala arm ja suuremeelsus ümbritseb kogu inimkonda ega sõltu indiviidi teadlikest otsustest.

vaata ka:

Articles of Religion

probationary member, annual conference

aastakonverentsi prooviliige

Isik, kes vastab Kirikukorras prooviliikmele kehtestatud tingimustele ja kes on saanud aastakonverentsi vaimulikliikmete poolthääled.

vaata ka:

annual conference

probationary membership period

prooviliikme aeg

Prooviaeg, mille jooksul prooviliige lõpetab õpingud, teenib pastorina ja näitab oma sobivust vaimulikuna. Selle lõppedes võib prooviliige saada aastakonverentsi täisliikmeks.

vaata ka:

membership, annual conference

provisional annual conference

ajutine aastakonverents

Konverents, mis piiratud liikmeskonna tõttu ei kvalifitseeru aastakonverentsiks.

vaata ka:

annual conference

pulpit

kantsel

Kõnepult jutlustamiseks ja jumalateenistuse juhatamiseks. ÜMK-s on tavaliselt paigutatud saali esiossa poodiumile.

vaata ka:

chancel

quadrennium

neliaastak

Kahe peakonverentsi vaheline nelja aasta pikkune periood, mille jooksul viiakse ellu ÜMK peakonverentsi otsuseid.

vaata ka:

general conference

quarterly conference

veerandaasta konverents

Piirkondliku superintendendi ja koguduse juhtkonna kohtumine, mis toimus ajalooliselt kord kvartalis.

vaata ka:

local church

quorum

kvoorum

EMK aastakoosoleku kvoorumi moodustab 1/3 hääleõiguslikest liikmetest.

vaata ka:

annual conference

reaffirmation of the baptismal covenant

ristimislepingu uuendamine

Jumalateenistuse osa, mille käigus koguduse liikmed meenutavad oma ristimiskogemust ja kinnitavad sellega sõlmitud isiklikku lepingut.

vaata ka:

Book of Worship

renewal leave

taastuspuhkus

Neliaastaku jooksul on igal piiskopil õigus kuni kolmekuulisele taastuspuhkusele, mis on ettenähtud õppimiseks ja mõtluseks.

vaata ka:

leave of absence

response

vastus

Liturgia käigus vaimuliku küsimustele kooris vastamine või fraasi lõpetamine koguduse poolt.

vaata ka:

Book of Worship

Restrictive Rules

piiravad reeglid

Põhiseaduse 3. osas loetletud kuus korraldust, mille muutmine pole Ühinenud Metodisti Kiriku peakonverentsi pädevuses.

vaata ka:

Book of Discipline

retirement, mandatory

kohustuslik vanaduspuhkus

Nõue, mille kohaselt lähevad vanaduspuhkusele nii ordineeritud kui diakoniteenistuses olevad vaimulikud, kellel täitub seitsmekümnes eluaasta 1. juulil või enne seda. Piiskopi vanaduspuhkus algab 31. augustil pärast keskkonverentsi töö lõppu, juhul kui tal täitus keskkonverentsi toimumise aastal kuuekümnne kuues eluaasta 1. juulil või enne seda.

vaata ka:

preretirement counseling

sabbatical leave

loomepuhkus

Vähemalt kaheksa aastat ametis olnud piiskop omab õigust kuni ühe aasta pikkusele loomepuhkusele.

vaata ka:

leave of absence

sacrament

sakrament

Nähtamatu Jumala armu nähtav väljendusvorm. ÜMK-s tunnistatakse kahte sakramenti: ristimist ja armulauda.

vaata ka:

Articles of Religion

sanctification

pühitsus

Protsess, mille käigus kristlane liigub kristliku pühaduse ja täiuslikkuse suunas.

vaata ka:

Articles of Religion

sanctifying grace

pühitsev arm

Jumala arm, mis aitab usklikku areneda kristliku täiuslikkuse suunas.

vaata ka:

Articles of Religion

sanctuary

pühakoda

Jumalateenistuseks ettenähtud saal või auditoorium ÜMK-le kuuluvas hoones.

vaata ka:

narthex

schools of theology

teoloogilised õppeasutused

ÜMK teoloogilised õppeasutused, mille esmaseks ülesandeks on koolitada kandidaate diakoni ja vaimuliku ordinatsiooniks. Ühinenud Metodisti Kiriku Põhja-Euroopa Keskkonverentsile allub viis teoloogilist õppeasutust, mis asuvad Tallinnas, Helsingis, Oslos, Göteborgis ja Moskvas.

vaata ka:

United Methodist Church

secretary, general conference

peakonverentsi sekretär

Isik, kes valitakse peakonverentsi poolt vastutama kõigi peakonverentsi ametlike kirjalike materjalide menetlemise eest.

vaata ka:

general conference

select society

valikühing

Kristliku täiuslikkuse suunas püüdlevatest usklikest organiseeritud väikegrupp varases metodismis.

vaata ka:

society

shrine

pühamu

Hoone, mis seostub oluliste sündmuste või väljapaistvate isikutega ÜMK ajaloos.

vaata ka:

historic site

sanctuary

social creed

sotsiaalne usutunnistus

Kirikukorra raamatus esitatud ÜMK sotsiaalsete põhimõtete lühikokkuvõte, mis on mõeldud jumalateenistustel ettelugemiseks.

vaata ka:

creed
social principles

social principles

sotsiaalsed põhimõtted

Peakonverentsi poolt kujundatud seisukohad tänapäeva maailma puudutavates üldnimlikes küsimustes, mis tuginevad piibellikele ja teoloogilistele põhimõtetele.

vaata ka:

Book of Discipline
social creed

society

ühing

Metodismi algaastatel John Wesley õpetuse järgijate organisatsiooni vorm.

vaata ka:

band
class
select society

Standard Sermons of John Wesley

John Wesley standardjutlused

John Wesley kõige olulisemad 44 jutlust, mis on tänini tähtsad allikad tema teoloogia mõistmiseks.

vaata ka:

doctrinal standards

station

tööpunkt

Üksik kohalik kogudus, mis ei kuulu mitmest kogudusest koosnevasse piirkonda.

vaata ka:

local church

stewardship

majapidajaamet

Oma raha, aja ja oskuste pühendunud kasutamine kristlikus teenistuses.
Viide Uuele Testamendile 1Pt 4:10.

vaata ka:

discipleship

stole

stoola

Liturgilist värvi pikk kitsas sallitaoline riideese, mida kannavad ordineeritud vaimulikud ja diakonid. Vaimulikud kannavad seda üle mõlema õla, diakonid üle vasaku õla.

vaata ka:

vestments

superintendency

järelevaatajaamet

ÜMK järelevaatajaamet, mille kandjad on piiskop ja piirkondlik superintendent.

vaata ka:

episcopacy

support group

tugigrupp

Väikegrupid koguduses või kogukonnas konkreetset abi vajavate inimeste toetuseks.

vaata ka:

local church

theological task

teoloogiline ülesanne

ÜMK seab ülesandeks välja selgitada indiviidi ja ühiskonna vajadusi ning vastata neile veenvalt ja arusaadavalt toetudes kristliku usu pärandile.

vaata ka:

General Rules

tithe

kümnis

ÜMK peab kümnise maksmist piibellikuks põhimõtteks ja julgustab oma liikmeid seda praktiseerima.

vaata ka:

connection

transfer of local church

kohaliku koguduse üleviimine

Kohaliku koguduse geograafiliselt põhjendatud üleviimiseks ühe aastakonverentsi alluvusest teise alluvusse, milleks on vajalik kohaliku konverentsi ja mõlema aastakonverentsi nõusolek.

vaata ka:

transfer, local church membership

transfer, annual conference membership

aastakonverentsi liikmelisuse üleviimine

Ordineeritud vaimulike üleminek ühe aastakonverentsi alluvusest teise alluvusse piiskoppide nõusolekul.

vaata ka:

transfer of local church

transfer, local church membership

kohaliku koguduse liikmelisuse üleviimine

Ilmikliikme üleminek ühest kohalikust kogudusest teise, kas metodisti või mõne muu uskkonna kogudusse.

vaata ka:

transfer, annual conference membership

trust clause in deeds

usaldusklausel

Iga ÜMK kinnisvara statuudis olev klausel, mis määrab nende varade kasutuskorra ja võõrandamise tingimused.

vaata ka:

local church

trustees, local church board of

kohaliku koguduse usalduskogu

Kolm kuni üheksa inimest, kelle ülesandeks on hoolitseda kohalikule kogudusele kuuluva vara eest.

vaata ka:

local church

twelve-year rule

kaheteistaasta reegel

1988. aasta peakonverentsil vastu võetud otsus, mille kohaselt ei tohi valitud programmijuht töötada samal ametipostil enam kui 12 aastat.

vaata ka:

district superintendent

union church

ühiskogudus

Ühise liikmete nimekirjaga kogudus, mis on seotud kahe erineva denominatsiooniga.

vaata ka:

ecumenical shared ministry

United Methodist Church

Ühinenud Metodisti Kirik

1968. aastal ühinesid The methodist Church (Metodisti Kirik) ja The Evangelical United Brethren Church (Evangeelsete Ühinenud Vendade Kirik). Uus kirik sai nimeks The United Methodist Church (Ühinenud Metodisti Kirik). Ühendab oma liikmeskonda viie jurisdiktsiooni kaudu USA-s ja seitsme keskkonverentsi kaudu väljaspool USA-d. Eesti Metodisti Kirik on Ühinenud Metodisti Kiriku Põhja-Euroopa Keskkonverentsi liige.

vaata ka:

denomination

Estonian Methodist Church

methodist

World Methodist Council

vesper service

vesper

Pealelõunane või õhtune jumalateenistus.

vaata ka:

Book of Worship

vestments

kirikurõivastus

Ametirüüd, talaarid, stoolad jt rõivaesemed, mida vaimulikud ja ilmikud jumalateenistuse läbiviimisel kannavad.

vaata ka:

liturgical colors

paraments

stole

vigil

vigiilia

Jumalateenistus või palved olulistele kirikupühadele või tähtsatele sündmustele eelneval ööl ja varahommikul.

vaata ka:

Book of Worship

Wesleyan

wesleylik

Metodismi rajaja John Wesley isiku ja õpetusega seonduv.

vaata ka:

World Methodist Council

Wesleyan Quadrilateral

Wesley kvadrilateraal

Iseloomustab John Wesley arusaama kristliku usu neljast sambast, milleks on pühakiri, traditsioon, mõistus ja isiklik kogemus. Primaarse tähtsusega on pühakiri.

vaata ka:

Wesleyan

World Council of Churches

Kirikute Maailmanõukogu

Genfis asuv maailma kristlikke kirikuid ühendav organisatsioon, mille liige on ka ÜMK.

vaata ka:

United Methodist Church

World Methodist Council

Metodisti Maailmanõukogu

Organisatsioon, mis ühendab wesleyliku ja metodistliku pärandiga kirikuid kogu maailmas. Asub USA-s Põhja-Carolina osariigis Lake Junaluskas.

vaata ka:

Methodist Church

United Methodist Church

World Council of Churches

young adults

noored täiskasvanud

Kirikukorra järgi loetakse noorteks täiskasvanuteks isikuid vanuses 19 kuni 30 aastat.

vaata ka:

youth

youth

noored

Kirikukorra järgi loetakse noorteks isikud vanuses 12 kuni 18 aastat.

vaata ka:

young adults